

Ailenin parçalanması engelle

Kurum'un basına getirilene kadar, gretmenlik ve TRT'de programcılık yapan Necmettin Turinay, bu göreve getirilişini, "Benden gelen birşey değil. B..."

Kadın bülteni

Devlet Bakanı Çiçek, Aile Araştırma Kurumu'na ilişkin GÜNEŞ'in sorularını yanıtladı.

'Kadının çalışması riskli'

DEVLET DENETİMİNE HAYIR!

'Kutsal aile' yasa beklenti

Aile hakkında çıkarılan kanun hükümlerinde kararname

Aile YÖK'ü kuruldu

Yazarlardan 'Milli Aile' tepki

Alternatif kadın statüsü taslağı sorul

Devlet Denetimine Hayır!

Kadın Statüsü Taslağı Sorul

Aile YÖK'ü Kuruldu

Yazarlardan 'Milli Aile' Tepki

Alternatif Kadın Statüsü Taslağı Sorul

Devlet Bakanı Çiçek, Aile Araştırma Kurumu'na ilişkin GÜNEŞ'in sorularını yanıtladı. Çiçek, kadının çalışması riskli olduğunu belirtti.

Devlet Denetimine Hayır! Kadın Statüsü Taslağı Sorul

Aile hakkında çıkarılan kanun hükümlerinde kararname

Aile YÖK'ü kuruldu

Yazarlardan 'Milli Aile' tepki

Alternatif kadın statüsü taslağı sorul

Devlet Denetimine Hayır! Kadın Statüsü Taslağı Sorul

Aile hakkında çıkarılan kanun hükümlerinde kararname

Aile YÖK'ü kuruldu

Yazarlardan 'Milli Aile' tepki

Alternatif kadın statüsü taslağı sorul

Devlet Denetimine Hayır! Kadın Statüsü Taslağı Sorul

Devlet Denetimine Hayır! Kadın Statüsü Taslağı Sorul

Aile hakkında çıkarılan kanun hükümlerinde kararname

Aile YÖK'ü kuruldu

Yazarlardan 'Milli Aile' tepki

Alternatif kadın statüsü taslağı sorul

Devlet Denetimine Hayır! Kadın Statüsü Taslağı Sorul

Devlet Denetimine Hayır! Kadın Statüsü Taslağı Sorul

Aile hakkında çıkarılan kanun hükümlerinde kararname

Aile YÖK'ü kuruldu

Yazarlardan 'Milli Aile' tepki

Alternatif kadın statüsü taslağı sorul

Devlet Denetimine Hayır! Kadın Statüsü Taslağı Sorul

Devlet Denetimine Hayır! Kadın Statüsü Taslağı Sorul

Aile hakkında çıkarılan kanun hükümlerinde kararname

Aile YÖK'ü kuruldu

Yazarlardan 'Milli Aile' tepki

Alternatif kadın statüsü taslağı sorul

Devlet Denetimine Hayır! Kadın Statüsü Taslağı Sorul

Devlet Denetimine Hayır! Kadın Statüsü Taslağı Sorul

Aile hakkında çıkarılan kanun hükümlerinde kararname

Aile YÖK'ü kuruldu

Yazarlardan 'Milli Aile' tepki

Alternatif kadın statüsü taslağı sorul

Devlet Denetimine Hayır! Kadın Statüsü Taslağı Sorul

Devlet Denetimine Hayır! Kadın Statüsü Taslağı Sorul

Aile hakkında çıkarılan kanun hükümlerinde kararname

Aile YÖK'ü kuruldu

Yazarlardan 'Milli Aile' tepki

Alternatif kadın statüsü taslağı sorul

Devlet Denetimine Hayır! Kadın Statüsü Taslağı Sorul

Devlet Denetimine Hayır! Kadın Statüsü Taslağı Sorul

Aile hakkında çıkarılan kanun hükümlerinde kararname

Aile YÖK'ü kuruldu

Yazarlardan 'Milli Aile' tepki

Alternatif kadın statüsü taslağı sorul

Devlet Denetimine Hayır! Kadın Statüsü Taslağı Sorul

Devlet Denetimine Hayır! Kadın Statüsü Taslağı Sorul

Aile hakkında çıkarılan kanun hükümlerinde kararname

Aile YÖK'ü kuruldu

Yazarlardan 'Milli Aile' tepki

Alternatif kadın statüsü taslağı sorul

Devlet Denetimine Hayır! Kadın Statüsü Taslağı Sorul

Devlet Denetimine Hayır! Kadın Statüsü Taslağı Sorul

Aile hakkında çıkarılan kanun hükümlerinde kararname

Aile YÖK'ü kuruldu

Yazarlardan 'Milli Aile' tepki

Alternatif kadın statüsü taslağı sorul

Devlet Denetimine Hayır! Kadın Statüsü Taslağı Sorul

Devlet Denetimine Hayır! Kadın Statüsü Taslağı Sorul

Aile hakkında çıkarılan kanun hükümlerinde kararname

Aile YÖK'ü kuruldu

Yazarlardan 'Milli Aile' tepki

Alternatif kadın statüsü taslağı sorul

Devlet Denetimine Hayır! Kadın Statüsü Taslağı Sorul

Devlet Denetimine Hayır! Kadın Statüsü Taslağı Sorul

Aile hakkında çıkarılan kanun hükümlerinde kararname

Aile YÖK'ü kuruldu

Yazarlardan 'Milli Aile' tepki

Alternatif kadın statüsü taslağı sorul

Devlet Denetimine Hayır! Kadın Statüsü Taslağı Sorul

Devlet Denetimine Hayır! Kadın Statüsü Taslağı Sorul

Aile hakkında çıkarılan kanun hükümlerinde kararname

Aile YÖK'ü kuruldu

Yazarlardan 'Milli Aile' tepki

Alternatif kadın statüsü taslağı sorul

Devlet Denetimine Hayır! Kadın Statüsü Taslağı Sorul

Devlet Denetimine Hayır! Kadın Statüsü Taslağı Sorul

Aile hakkında çıkarılan kanun hükümlerinde kararname

Aile YÖK'ü kuruldu

Yazarlardan 'Milli Aile' tepki

Alternatif kadın statüsü taslağı sorul

Devlet Denetimine Hayır! Kadın Statüsü Taslağı Sorul

Merhaba

Uzun ve sıcak bir yaz geride kaldı. Bir yanıyla, Ortadoğu'da Irak'ın Kuveyt'i ilhak etmesiyle başlayan krizle birlikte kapımıza kadar gelen savaş olasılığına karşı "savaşa hayır" kampanyamızla; öbür yanıyla ardarda yürürlüğe giren Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı ve Kadının Statüsü ve Sorunları Başkanlığı hakkındaki Kanun Hükmünde Kararnamelerle (KHK) son derece yakıcı geçen yaz. Savaş olasılığı henüz gündemden çıkmadı. Kampanyamız sürüyor, savaş tehdidi ortadan kalkıncaya kadar da sürecek...

Birbiri peşisıra yayınlanan KHK'lar ise, artık kendileri için de birşeyler istemeye başlayan kadınların önünü kesmek, kadının özgürleşme ve kurtuluş mücadelesinin serpilip gelişmesini engellemek için devlet eliyle uygulamaya konulan önlemler...

Oysa kadınlar pencerelerini, kapılarını açıp dışarıya bakmaya, bakmakla da yetinmeyip hayata karışmaya başlayalı epeyce uzun bir zaman oldu. Kimse heveslenmesin, hiç bir önlem onları tekrar evlerin dört duvarı arasına kapatmaya yetmeyecektir...

Çıktığı günden başlayarak kadınların yoğun protestolarıyla karşılanan bu kararnamelerle hesaplaşmamızı da henüz tamamlamadık...

Bültenimizde, bu konularla ilgili gelişmelere uzun bir yer ayırdık. Ayrıca, postamızdan çıkan bazı mektupları aynen yayınlıyoruz. İzmir'li kadınlardan gelen mektuplar hepimizi duygulandırdı. Seslerini seslerimize katan İzmir'li arkadaşlarımıza canı yürekten "Merhaba" derken diğer illerden gelecek yeni sesleri bekliyoruz.

Bu arada yine İzmir'li Aneztezistlerle, Karadenizli kadınları sorunlarına değinen yazılara özel bir önem veriyoruz. Hepimiz biliyoruz, kadın olmak zor, hele çalışan kadın olmak iki kere zor. İster hastahanedeymiş, ister tarlada, ister fabrikada, büroda... Çalışan kadın olarak yaşadığımız özgün sorunlara daha çok yer vermek istiyoruz. Açıkçası daha çok mektup bekliyoruz.

Bilenler biliyordu ama, bilmiyen okurlarımız için anlatmakta yarar var:

8 Mart 1990'da yayın hayatına atılan Bülten'imiz şimdiye kadar kimi zaman çay bahçelerinde, kimi zaman birimizin evinde hazırlandı. Çay bahçelerinde yapmak zorunda kaldığımız yazı kurulu toplantılarımızda -bazen beş saati geçen- ödediğimiz çay paralarıyla herhalde bir servet sahibi oldu patron...

Haber sayfamızın en "flaş" haberi olarak verdiğimiz büromuzu tutma haberinin ilginizi çekeceğine eminiz.

Şimdi Bülten'imizin daha fazla katkıya gereksinimi var, masraflarımıza bir de kira eklendi

Tüm okurlarımızı yeni büromuza beklediğimizi yazmağa gerek var mı?
Bekliyoruz...

Devlet Kadına Karşı

Seksenli yıllar ülkemiz kadınlarının kendi zenginliği ve renkliliği ile dolu hareketlerine sahne oldu. Değişik alan ve çevrelerden yüzlerce-binlerce kadını içine alan, metropollerden taşraya taşan bu hareketlilik, kendinden öncekilerden belirgin bir ayrılığı da taşıyordu. Günümüz kadın hareketinin öncüleri, altmışlı-yetmişli yılların kadın çevreleri daha çok politik talepler ve yaklaşımlarla yola çıkmışlardı. Sosyalist komünist politik yapılarla bağlı olarak hareketlilik gösteren bu kadın çevrelerinde belirleyici olan politik kimlik ve talepler olmuştur. Günümüz kadın hareketinde ise, kadınların politik kimlik reddedilmeksizin, dışlanmaksızın kadının, kadın olmaktan doğan sorunlarının, ayrımcılığın öne çıkarıldığı bir talepler programıyla mücadele alanına çıktığını görüyoruz. Kadın hareketinin bir parçası olan Kadın Bülteni de yayın hayatına atıldığından bu yana, kadın "sorununun", kadınlara yönelik ayrımcılığın tüm yönlerini irdelemeyi ve çözümler üretmeyi önüne görev olarak koymuş bulunuyor. Bülten, kadının kurtuluşunun; tarihsel, toplumsal, ekonomik, düşünsel, dinsel, geleneksel vb. gibi, yani; nesnel ve öznel yanları ile ele alınması gerektiğini ve çok yönlü bir mücadele ile çözülebileceğini savunuyor. Bugün hemen tüm kadın çevrelerinin tepki göstermekte ortaklaştığı Kadının Statüsü ve Sorunları Başkanlığı ve Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı'nın kurulmasındaki amacı irdelemek ve bu amacın

arka planını ortaya koyup teşhir etmek yine aynı yöntem ve bakış açısını gerektiriyor.

Devlet ve yeni rolü

Yetmişli yılları büyük toplumsal alt üst oluşlarla yaşayan ülkemiz, 12 Eylül darbesiyle, zor yoluyla "istikrar"a kavuşturuldu. Seksenli yıllar boyunca ülke ekonomisi ve bununla ilgili olarak devlet, egemen sınıf yararına yeniden biçimlendirildi. 24 Ocak ekonomik kararlarıyla ekonomi, emperyalist kampa, onun yeni iş bölümü içerisinde ülkemize biçtiği role uygun olarak yeniden düzenlendi. "İhracata yönelik ekonomi" adı verilen uygulamalarla tekellerle devletin içiçe girme süreci tamamlandı. Emperyalizmin ihtiyaç duyduğu ucuz iş gücünün bol olduğu ülkemizde, bu ihtiyaca cevap verecek üretim dallarında yoğunlaşma sağlandı. Milli gelirin tekeller yararına yeniden paylaştırıldığı bu

dönemde, yoksulluk ve gelir dağılımındaki uçurum öncesiyale oranlanamayacak düzeylere çıktı.

Böylesi bir ekonominin ayakta durabilmesini sağlayabilmek için devlet de yeniden biçimlendirildi. Yerli-yabancı tekellerle içiçe geçen devlet, egemen sınıf yararına bir ekonominin uygulanabilmesinin basit bir aracına dönüştü. Devlet bu değişimle birlikte geleneksel rolünden, toplum içindeki "baba devlet" imajından sıyrıldı. Eğitim, sağlık vb. sosyal politikaları tamamen terketti. Bu görevlerini vakıflar, fonlar gibi ekonomiye de yardımcı olacak daha farklı kurumlara bıraktı. Otoriterleştirilen devlet cihazı gayri resmi bir başkanlık sistemine dönüştürüldü. Dönüşüm, devletin resmi ideolojisinde de yaşandı. Seksenli yıllara kadar resmi ideolojik söylem olan "Kemalizm", sadece resmi bayramlarda kullanılır oldu.

T. C. Resmî Gazete

Kuruluş Tarihi: 7 Teşrinievvel 1336

HK/398

Aile Araştırma Kurumu Kurulması: 12/3/1986 tarihli ve 3268 sayılı, 9.4/1987 tarihli 147 sayılı, 12/10/1988 tarihli ve 3479 sayılı, 1/6/1989 tarihli ve 3569 sayılı kanunlarla ve teklife dayanarak Bakanlar Kurulu'nca 6/12/1989 tarihinde kararlaştırılmıştır.

BİRİNCİ KISIM

Amaç, Tanımlar ve Görevler

e) Milletlerarası kuruluşlara üye olan gönüllü kadın kuruluşları ve derneklerinin oluşturulmasını (millî görüş) doğrultusunda yönlendirilmesini sağlamak.

Kanun Hükmünde Kararname

1211 Sayılı Kanun ile 2547 Sayılı Ke-

Kadının Statüsü ve Sorunları

Hakkında Kanun Hükmünde Ka-

Karar Sayısı: KHK/422

b) İşçi ve işveren kesimi arasında kadının statüsü ve sorunları ile ilgili olarak 1/6/1989 tarihli ve 3569 sayılı kanunların verdiği yetki ile Bakanlar Kurulu'nca 19/4/1990 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Kemalizmin en önemli bileşeni olan laikliğin yerine Türk-İslam sentezi ya da milli görüş gibi demogojik ve gerici-faşist karması bir ideolojik söylem devletin resmi ağızlarınca "her derde deva" olarak kullanılmaya başlamıştır. Bir ucu tarikatlara, diğer ucu şovenizme açılan bu ideolojik söylem, bu gün devletin resmi politikalarına yol göstermektedir. Ekonomik, politik, ideolojik olarak yeniden biçimlendirilen devlet, toplumsal yaşamın bütününe beş kanallı TV, tekelleşerek devlete entegre olan basın vs. kanalı ile programlama ve toplumsal muhalefet odaklarının düzen içine çekilerek yeniden biçimlendirilmesini de sağlamaya çalıştı. Bir yandan düzen içi sınırlarda oluşan muhalefet güçlerine yer açarken, verili alanın dışına çıkan ve çıkmak isteyenlere karşı ise baskı, ezgi ve sindirme politikalarını sürdürdü, sürdürecektir.

Devlet ve Kadın Hareketi:

Bütün bu önlemlerin kadınlara dönük yüzü de teşhis ve teşhir edilmeyi bekliyor. Emperyalist işbölümünün ülkemize biçtiği misyonla bağlı olarak bir yanda tekstil, konfeksiyon, elektronik, turizm, gıda ve tarımsal sanayi, öte yandan gelişen hizmet sektörü kadın emeğini hızla toplumsal üretime, "kamu" alanına çekiyor. Bir yanda eğitilmiş, meslek sahibi kadınların iş hayatına atılmasıyla, öbür yanda tüketim kalıplarının değişmesiyle birlikte aşırı pompalanan tüketiciliğin sonuçlarıyla kocanın eve getirdiği tek maaşla yaşamının olanaksızlaşması, kadınları nitelikli-niteliksiz, vasıflı-vasıfsız

KARARNAMELER, SEKSEN SONRASINDA DEVLETİN RESMİ İDEOLOJİSİ OLAN GERİCİ-FAŞİST KARMASI ŞOVEN İDEOLOJİNİN KADIN HAREKETİNE DE DAYATILMAK İSTENMESİNİN AÇIK GÖSTERGESİDİR.

demedenden kamu alanına çekiyor. Dün kocasının eve getirdiğiyle evi çekip çeviren "dişi kuş" portresi, şimdi bir işte çalışan, para kazanan, bir toplumsallığı ve çevresi olan "yeni" kadına dönüştü, dönüşüyor. Çekirdek ailenin işlevlerinin ve değerlerinin sarsılmasını kaçınılmaz olarak beraberinde getiren bu süreç daha da hızlanarak sürecek.

Bu nesnellik kaçınılmaz olarak bilince de yansıyor. Toplumsal hayatın içinde böylesi bir yer alış, kendi gelişimi içinde toplumsal hareketliliğe kadınların da doğrudan katılımını beraberinde getiriyor. Toplumsal yaşama ve mücadeleye katılan kadın, kendisi için de taleplerde bulunmanın gereğinin farkına varıyor. Böylece kadınlar geniş bir yelpazede -feminizm'den bilimsel sosyalizm'e kadar- kadın hareketi olarak kendi taleplerini üretiyor, örgütlenmelerini gerçekleştiriyorlar. İşte tam da bu noktada devlet üstlendiği yeni rol çerçevesinde, kadın hareketliliğini kendine entegre edebilme, denetleme, yönlendirmenin araçlarını

gündeme getiriyor. Önceki yıllarda kurulan Türk Kadını Güçlendirme ve Tanıtma Vakfı aslında bu işlevi yerine getirme misyonuyla kuruldu. Kadın hareketini masnetme çabaları; ne Vakfa yaptırılan 8 Mart kutlamaları, ne çıkarılan onca yayın, ne de her ilde özellikle Valilikler eliyle yaptırılan örgütlenmelere rağmen başarıya ulaşamadı. Kendisinden beklenen görevi elit bir burjuva kesimi kadınlarıyla marjinalleşerek yerine getiremeyen ve ayrımcılığa karşı mücadeleyi gündemine almış değişik kadın çevrelerince bu rolü teşhis ve teşhir edilen vakfın yerine, bugünkü başkanlıklar gündeme getirildi.

Kararnameler yaldızlarından sıyrılırsa:

Kararnameler öncelikle hakim ideolojik söylemiyle dikkati çekiyor. "Türk aile bütünlüğünün korunması", "aile ile ilgili milli bir politikanın oluşturulması", kadın kuruluşlarının "milli değerler doğrultusunda yönlendirilmesi" gibi alıntılar, seksen sonrasında devletin resmi ideolojisi olan Türk-İslam sentezi adlı gerici-faşist karması şoven ideolojinin kararnameler yoluyla kadın hareketine dayatılmak istenmesinin açık göstergesidir.

Yeni girişimler diğer bir yanıyla kadınları eski toplumsal statü ve rolleriyle korumak amacıyla taşıyor. Devletin sosyal harcamaları (eğitim, sağlık, kültür vb.) böylesi kısmayı bilinçli bir politika haline getirdiği bir dönemde çocukların bakımı, iş gücünün yeniden üretimi, hasta ve yaşlıların bakımını kadınların omuzunda tutma daha da önem

kazanıyor.

"Türk ailesinin bütünlüğünün korunması, güçlendirilmesi..."

"Mevcut aile yapısını, ana, baba, eş ve çocuklar ile akraba..."

"Yaşlıların ve düşünlerin toplumda ve ailedeki yeri"

"Çocuk bakım ve sağlığı"

diyerek devlet kendi görevlerini, karamameler yoluyla aileye, dolayısıyla kadınların sırtına yıkmamanın ve bunu sürdürmenin yeni olanaklarını yaratmaya çalışıyor.

"... tarım, sanayi ve hizmetler kesiminde ekonomik hayata katılımını arttırmak...", "Kadını .... kalkınma sürecine entegre etmek", "Piyasa ekonomisinin kadın açısından teknolojik rekabete açık biçimde oluşturulabilmesi için, kadının işgücü piyasasına uygun olarak eğitilmesini temin etmek" diyerek kararnamele kadın işgücünü, ucuz ve yedek işgücü olarak, emperyalist işbölümünde

T OPLUMSAL YAŞAMA VE MÜCADELEYE KATILAN KADIN ARTIK KENDİSİ İÇİN DE BİR ŞEYLER İSTEMEYE BAŞLIYOR . BÖYLECE KADINLAR GENİŞ BİR YELPAZEDE -FEMİNİZMDEN BİLİMSEL SOSYALİZME KADAR- KADIN HAREKETİ OLARAK KENDİ TALEPLERİNİ ÜRETİYOR, ÖRGÜTLENMELERİNİ GERÇEKLEŞTİRİYORLAR.

orta düzey ülkelere bırakılan işkollarına artan oranda çekmeyi planlıyor. Böylece bir yanıla meslek sahibi ve ekonomik bağımsızlığına kavuşmuş çağdaş(!) kadın yaratılmasına çalışılıyormuş gibi gösterilirken, öte yanıla ev içi hizmetlerini, çocuk bakımını, hasta ve yaşlıların bakımını kadının omuzlarından almak için hiçbir sosyal ve toplumsal önlem almadığı için kadının çift katlı sömürsünü pekiştirmiş olacaktır.

Ama kadın hareketi açısından gözden kaçırılmaması gereken en önemli nokta, ailenin yüceltilmesiyle birlikte, kurtuluşuna doğru yürüyen kadının önünün kesileceğidir. Çünkü ailenin kutsallığı ile başlayan söylem, ilk ve son tahlilde kadının elde etmeye başladığı kazanımları geriye çevirmeye yöneliktir. Nesnel olarak bu rolden hızla uzaklaşan kadını ancak eski mekanizmalardan daha özel ve daha yaptırım gücü fazla olan mekanizmalar yerine getirebilirdi, işte bu başkanlıklar eliyle, tüm olanaklar kullanılarak yukarıda çizilen tablonun kadınlara enjekte edilmesine çalışılacaktır.

Ne Yapmalı?

Kimi burjuva-laik kadın çevreleri bu KHK'lere "Laiklik elden gidiyor" söylemiyle yüzeysel bir karşı çıkışı gündeme getiriyorlar, bu ise devlet eliyle yapılmaya çalışılan, kadın hareketini asimile etme hedefini gözden kaçırarak, hedef kaydırıyor. Feminist çevreler bir yandan KHK'leri elinin tersiyle iterek doğru bir tavır koyarken, öte yandan yapılmak istenenin vahametini gözden kaçırdıkları için kadın hareketi

K ADIN HAREKETİ AÇISINDAN GÖZDEN KAÇIRILMAMASI GEREKEN EN ÖNEMLİ NOKTA "AİLENİN KORUNMASI VE GÜÇLENDİRİLMESİ" SÖYLEMİYLE, KADININ KURTULUŞUNA DOĞRU YÜRÜMESİNİN ÖNÜNÜN KESİLMEK İSTENMESİDİR.

yelpazesindeki diğer kadın çevreleriyle eylem birliğinden, ortak karşı çıkışları organize etmekten kaçınarak savundukları "kadın kurtuluş mücadelesi"nin güçlerini zaafa uğrattıyorlar.

Bütün bu girişimleri, KHK'leri "şurası değişirse, burası düzeltilirse" diyerek ele alamayız. Çünkü bu KHK'ler kadın hareketini düzen içine hapsedmeye yöneliktir. Kadının özgürleşme ve kurtuluşunu gündemine almış kadın çevreleri ise düzen dışı olmak zorundadır. Kadının kurtuluş mücadelesini bastırma, susturma, entegre etme çabaları, kadın hareketinin **bütünü** tarafından red edilmelidir. Karşımızda son derece organize ve bilinçli bir saldırı vardır. Herkesin kendi rengiyle var olma hakkı çerçevesinde ayrı etkinlikler düzenlemesinin yanı sıra, bütün kadın çevrelerini, dayatılmak istenenin içyüzünü teşhir ederek bilinçli, organize bir aktif karşı çıkışla püskürtmeye çağırıyoruz.

Kararnamelere Karşı Yapılan Etkinlikler

Hemen tüm kadın çevreleri Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı, Kadının Statüsü ve Sorunları Başkanlığı ve Aile Şurası Yönetmeliği'ne tepki gösterdiler. Gazetelere verilen ilanlardan, basın toplantılarına, panellerden söyleşilere kadar pek çok etkinlik organize edildi. Yani kadınlar kendilerine giydirilmeye çalışılan deli gömleğine karşı direniyorlar. İşte size yapılan etkinliklerden bir kaçı:

İçlerinde Pınar Kür, Leyla Erbil, Bilgesi Erenus, Zeynep Avcı, Feyza Hepçilingirler, Sennur Sezer, Tomris Uyar, Nazlı Eray, Işıl Özgentürk, Latife Tekin, Nazife Meriç, Salim Şengil, Şükran Kurdakul, Özdemir İnce, Erdal Öz, Orhan Pamuk, Fatih Özgüven ve Yıldırım Türker'in de bulunduğu bir grup yazar, İstanbul Gazeteciler Cemiyeti'nde bir basın toplantısı düzenliyerek bir de bildiri yayınladılar. Bildiride "... Kadınların her türlü etkinliğini denetim altına alıp zamanla sifıra indirmek amacını güden bu utanç verici belge, ülkemiz kadınlarının kazanılmış en temel haklarına saldırarak, onurlarını çiğneyerek onları aşağılamakta.." görüşleri yer aldı.

Aralarında Türk Hukukçu Kadınlar Derneği, Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği, İstanbul Üniversitesi Kadın Sorunları ve Uygulama Merkezi, Türk Kadınlar Birliği İstanbul Şubesi, Sopotomist Kulüpleri Federasyonu, Türk Kadınlar Konseyi Boğaziçi Şubesi'nin de bulunduğu kimi kadın örgütleri, Kadının Statüsü ve sorunları

Bilsak'ta yapılan "Tek tip kadın olmak istemiyoruz" panelinden

başkanlığı yasa tasarısına alternatif bir taslak oluşturdular. Kurulması düşünülen başkanlığın "özerk" olmasını isteyen kuruluşlar, kısıtlayıcı ve denetleyici tüm maddelerin çıkarıldığı yeni taslağı milletvekillerine göndererek tüm kadınları dayanışmaya çağırdılar.

DEM-KAD, kararnameler sonrasında yürürlüğü giren "Aile Şurası" ile ilgili yönetmelik hakkında yayınladığı basın bildirisinde: "Kriz içinde bulunan asıl olarak aile değil, sistemin kendisidir" görüşüne yer verdi.

İçlerinde KADIN BÜLTENİ, DKD, İYKD, EMEK Kadın Gurubu, HKD Kadın Komisyonu'nun da bulunduğu geniş bir kadın çevresi "Tek Tip Kadın Olmak

İstemiyoruz" adıyla bir panel düzenlediler. 13 Ekim Cumartesi günü, Bilsak'ta 200'ün üzerinde kadının katılımıyla gerçekleşen panelde konuşmacılar, kararnamelerle kadın hareketinin devlet denetimine sokulmak istenmesini şiddetle eleştirdiler ve buna izin vermeyeceklerini söylediler.

Yine 13 Ekim günü Kadın Kültürevi'nde "Aile ve Devlet" konulu bir söyleşi düzenledi. Konuşmacı Saadet Özkal "Devletin temeli aile değil bireydir. Devlet aileyi değil bireyi korumalıdır" dedi.

Değişik kadın çevrelerinden 800'e yakın kadın, "Kadınlar Hayır diyor" başlığıyla verdikleri bir gazete ilanıya, kararnameleri protesto ettiler.

Çay Toplayan Kadının Öyküsü Çilelidir

Her yıl eşimle birlikte, memleketi olan Rize'ye ailecek gideriz. Size bu geziden edindiğim kimi izlenimleri yazmak istedim. Bilmem hiç gittiniz mi Karadeniz kıyılarına? Doğanın son derece cömert davrandığı verimli bir bölgedir Karadeniz bölgesi.

Rize-Hopa kıyıları arasında göz alabildiğine çay tarlaları vardır. Karadenizin yüzünü güldüren, küçük yapraklarla donatılmış kocaman bir top yığını andıran bodur bir bitki olan çay tarlalarıdır. Yöre halkının tek gelir kaynağı olan herkesin keyifle yudumladığı tavşan kanı çayın çileli bir öyküsü var. Bu çileyi çeken de kadınlar! Sabahtan akşama dek durmaksızın çalışan, evin geçimini sağladıkları halde, çay gelirini alamayan, her türlü sosyal güvenceden yoksun kadınlar!

Güneşin kendini esirgelediği, çoğu yağmurla geçen günler kadınları

perişan ediyor. Islak elbiselerini değiştirmeye bile fırsat bulamayan kadınlar, başta kadın hastalıkları olmak üzere birçok hastalıkla karşı karşıya kalıyorlar. Çayın en taze filizlerini makasla toplamak emek istiyor. Bebeleri büyükelnelere ya da küçük kızlara bırakıp tarlaya çay toplamaya gidiyor kadınlar. Yorgun vücutlar arada eve koşup, bebeleri besliyor; aceleyle yenen bir kaç lokmadan sonra çayı alıma götürme telaşı başlıyor. Alım yerinde çayı bir an önce elden çıkarma düşüncesi, bu işi bir yarış haline getiriyor. Alım yerleri çay sergileri ve yüklemeye gelen kamyonlarla dolu. Yerlerde çay sergilerinin başına çöken kadınlar, odunları, iri yaprakları seçiyorlar. Onca yorgunluktan sonra çayı seçmek bir çile. Bazen akşam karanlığına dek kamyonların, çayı yüklemesini bekliyorlar. Bu kez de bir an önce eve dönebilmenin telaşı da onları yiyip bitiriyor. Nasıl telaş

etmesinler? Evde onları bekleyen bir sürü iş var: Ev toplamak ekmek pişirmek, bebelerine bakmak, yemek pişirmek evdeki aile büyüklerini hoşnut etmek vb. gibi uzayıp giden bir liste...

Ola ki, akşama yemek yetiştirmese kocalarının hiddeti de çabası! Karadeniz'de çayın öyküsü çilelidir, peki ya kızların öyküsü? Ev işlerine yardım etme, çay toplama kızların esas görevi olarak görüldüğünden olsa gerek, okula gitmelerinin de gerektiği ana-babaların aklına pek gelmiyor. Kızlar okula gönderilirse işler sahipsiz kalacak.

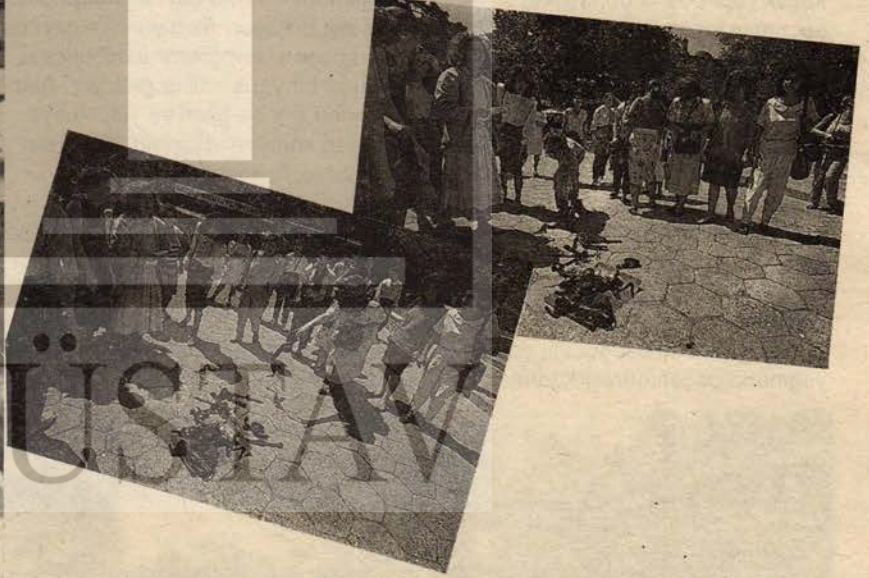
Bir de üstüne üstlük yeni bir masraf kapısı açılacak. Hem okuyupta ne olacak, çay toplamak için okuma yazma bilmeye gerek yok ki... Hem zaten kız kısmı iyi bir kısmet çıkıp, evlenip, el evine gitmeyecek mi?

Kız çocukların cephesinden baktığımızda, onların "okumak, kendimi kurtarmak, bir meslek sahibi olmak istiyorum" diye dile getirdiği sözlerin kaale alınmadığı da ortada. Nasıl alınsın ki? Kızlar, evin gelir kaynağı olmalarına rağmen evlattan sayılmıyor, miras onlara helal görülüyor. Peki çayın bu öyküsünde erkeklere hiç yer yok mu? Elbette var. Çay fabrikasında iş bulabildikleri takdirde çalışıyorlar. Onun dışında çay toplama işini nedense "kadın işi" olarak yaftalamışlar, kesinlikle uğraşmıyorlar. Karısı ve kızlarıyla çay toplayan bir-iki erkeği de, işsizlerin toplandığı kahvelerde kılıbık olarak değerlendirip dedikodularını yapıyorlar. Böylece Karadeniz'de çay ve kadınların çilesi sürüp gidiyor.

"Savaşa Karşı Kadın Platformu"nun Etkinlikleri

Ağustos ayı sıcaklığına bir de Ortadoğu'daki savaş tehlikesinin yakıcılığı eklendi. Savaş kapıdaydı... Kadınlar olarak biliyorduk ki, savaş bizlerin de yaşam hakkına ve bedenine en ağır saldırılardan biriydi. Emeğimizi bir savaş ekonomisinin dişlilerine katan; vurmak-öldürmek, yakıp-yıkmak söylemiyle, şiddetin tüm boyutlarıyla topluma egemen kılındığı savaşa karşı çıkmak için o kadar gerekçemiz vardı ki... Biz de, Kadın Bülteni olarak savaşa karşı bir taraf, bir güç olmayı istedik. Ve diğer kadın çevrelerine gittik. Aynı duyarlılık ve tepkilerle dolu olan KADIN BÜLTENİ, DKD, İYKD, EMEK Kadın Grubu birlikte "SAVAŞA KARŞI KADIN PLATFORMU"nu oluşturduk. DEM-KAD'ın gözlemci olarak katılmasına karşın etkinliklere katılmaması; feminist çevrelerin tüm çağrılarımızı geri çevirmesi ise düşündürücüydü.

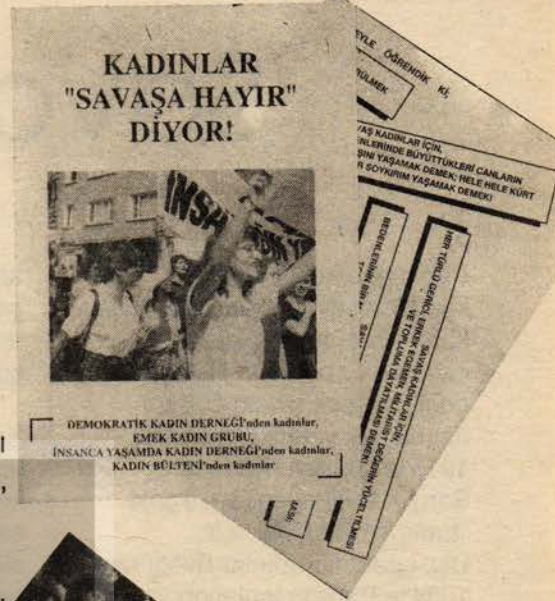
"Savaşa Hayır" kampanyamızı 17 Ağustos Cuma günü Sultanahmet parkında yaptığımız basın açıklamasıyla başlattık. Basın açıklamasını okuduktan sonra yere "Kadınlar haksız savaşa hayır diyor" yazılı bir döviz bıraktı biri... Hepimiz kollarımızdaki siyah bantları ve ellerimizdeki karanfilleri bu dövizin üzerine bıraktık... Birden Yemen türküsü yükseldi seslerimizden. Yemen türküsü... Kimbilir kaç yüzyıllık bir ağıt... Türkü bitti ve savaşa karşı mücadele etme kararlılığımızın simgesi olan bir alkış başladı. Ve sessizce geldiğimiz gibi dağıldık. Geride mavi bir döviz, siyah bantlar, kırmızı karanfiller ve bir avuç da olsak kararlılığımız kaldı.

Savaşa Karşı Kadın Platformu olarak özel bir sayı çıkardık. Yurtiçi ve yurt dışında; evlerde, işyerlerinde dağıtıldı özel sayımız.

Ve on gün içinde yedi bin kadına ulaştı.

DEMOKRATİK KADIN DERNEĞİ'nden kadınlar,
EMEK KADIN GRUBU,
İNSANCA YAŞAMDA KADIN DERNEĞİ'nden kadınlar,
KADIN BÜLTENİ'nden kadınlar

1 Eylül Dünya Barış Günü'ydü ve savaş kapımızdaydı... Savaş karşıtı platformumuz, sesini sesimize katan Bilgesu Erenus ve ezgileriyle birlikte Gülhanede'ydi. "Biz kadınlar savaş istemiyoruz" diyorduk şiirlerimiz ve türkülerimizle.

Savaş tehdidi ortadan kalkıncaya kadar sürececek olan kararlılığımızı dillendiriyorduk hep birlikte...

Savaş ve Kadın

Kadın hareketinin tarihi, kadınların antimilitarist ve savaş karşıtı düşünsel ve pratik çabaları ile doludur. Hepsini değil, sadece birkaç girişimi hatırlamak yeterlidir sanırım. 1915'te kurulan "Kadınların Barış Partisi"nden, 1919'daki "Barış ve Özgürlük İçin Uluslararası Kadınlar Birliği"ne, 1934'te Paris'te toplanan "Uluslararası Savaşa Karşı Antifaşist Kadınlar Kongresi"nden, 1945'te "Bir daha asla savaş olmasın" çağrısıyla kurulan UDFK'ye, 1981 yılında başlatılan ve yıllarca süren "Greenham Parkı" işgal eylemine kadar uzun bir liste çıkarılabilir. Bütün bu etkinliklerde, kadın ve savaş arasındaki ilişki, birbirinden farklı düşünsel yaklaşımlarla ele alınmış da olsa, kadınların örgütlü ve bilinçli oldukları zaman savaşa ya da savaşı olasılığına karşı duyarsız kalmadıklarının kanıtıdır. Ama, kimi çevrelerce yaygın olarak savunulduğu gibi kadınlar, salt ana oldukları için, "doğaları gereği" antimilitarist ya da savaş karşıtı değiller. Bilindiği gibi savaşa giren egemen güçler tüm toplumu olduğu gibi, kadınları da emperyalist amaçlarını başarıya ulaştırmak için aler ederler. Ve bunları "ulusal" çıkarlar maskesi ile tüm toplumun gönüllü olarak desteklemesini sağlarlar. Dolayısıyla kadınlar ancak küçük dünyalarından çıkıp çevrelerine bakmaya başladıklarında, dünyayı

anlamak ve yorumlamak için çaba sarfettikleri anda antimilitarist ve savaş karşıtı konumlarda oluyordular.

Kadınların savaş denince ilk tepkisi, cephede ölecek oğlu ve kocasını koruma endişesi ile savaşa karşı tavrı alma biçiminde geliyor. Binyıllardır bağımsız bir kimlik ve kişilik

"fedakar anne ve eş" olarak, bir savaş durumunda kendi başına geleceklenden önce, ölümle ilk yüzyüze kalan eş ve oğlunu savunmak için savaş karşıtı pozisyonlar alıyorlar. Oysa günümüz koşullarında nükleer, biyolojik, kimyasal silahlar cephe öne ve gerisi tanımadığı için savaşta ölmek ve sakat kalmak, cinsiyet ayırımına tabi

geliştirememiş, yaşamını çocuklarını büyütme ve kocasının gereksinimlerini karşılamaktan başka bir amaçla donatmamış, kendine ait bir mesleği, işi, idealleri vs. olmamış milyonlarca ve milyonlarca kadın için savaş denince ilk aklına gelen ilk şey, kendini özdeşleştirdiği eşi ve oğlunun ölebileceği ihtimali oluyor. Dolayısıyla kadınlar,

olmayacaktır. Kadınlar savaşa karşı olmalıdır. Çünkü savaşın kadına dönük yüzü, sadece ölüm ve sakat kalmaktan ve bu çarkın bir dişlisi haline gelmekten ibaret değildir. Savaş sırasında ve sonrasında, galip tarafın askerleri için şehirler, topraklar, sanat eserleri nasıl ele geçirilmiş ganimetlerse, kadınlar da bir mal ve ganimettir. Üstelik çoğu kez, bir ganimet

olarak bile görülmez. Yenen tarafın, yenilen tarafın onurunu ayaklar altına almasının bir biçimidir de. Galip tarafın askerleri, kadınlara tecavüz etmeyi en doğal hakları olarak görür. Hamile kadınların karnından süngüledikleri savaş sahneleri de az değildir. Tarih binlercesini gördü... Kadınlar da... Kadın bu tecavüz sırasında yaşadığı acının yanında, bu tecavüzler sonunda hamile kalarak bir başka trajediyi bir ömür boyu yaşar. Kadınlar II. Dünya Savaşı sonrası, hemen tüm Avrupa'da Nazi askerlerinin, Vietnam Savaşı sırasında Amerikan askerlerinin ve onlarca benzerinin kendilerine yaşattığı acıları unutmazlar. Tam da burada özgün bir olay anlatmakta yarar var. 1974 Kıbrıs "Barış" Harekatı sonrasında adaya çıkan bir asker anlatıyor: "Kıbrıs'a çıktık. Rum köylerine giriyor, yakıp yıkıyor sonra da Rum kızlarına tecavüz ediyorduk. Ama ada çok susuz olduğu için ancak denize girip abdest alıyorduk. Ölürsek şehitlik mertebesine erişebilelim diye" (Anlaşıldığı kadarıyla kadınlara tecavüz etmek cennete gidebilmek için bir engel sayılmıyor ama, abdestsiz olmak sayılıyor.)

Öte yandan savaş sadece, cephe ölenler için değil, cephe gerisinde kalan kadınlar için de, yaşamı altüst eden bir felakettir.

Tüm ekonominin militarist bir tarzda yeniden biçimlendirilmesinin, sosyal harcamaların kesintiye uğramasının, tüm demokratik kazanımların yok edilmesinin yaşandığı böylesi koşullarda savaş araç ve gereci üreten fabrikalarda asker statüsüyle 12-

S AVAŞ SIRASINDA VE SONRASINDA, GALİP TARAFIN ASKERLERİ İÇİN ŞEHİRLER, TOPRAKLAR NASIL ELE GEÇİRİLMİŞ GANİMETLER İSE, KADINLAR DA BİR MAL VE GANİMETTİR. GALİP TARAFIN ASKERLERİ, KADINLARA TECAVÜZ ETMEYİ EN DOĞAL HAKLARI OLARAK GÖRÜR. HAMİİLE KADINLARIN KARINLARINDAN SÜNGÜLENDİKLERİ SAVAŞ SAHNELERİ HİÇ DE AZ DEĞİLDİR... KADIN BU TECAVÜZ SIRASINDA YAŞADIĞI ACININ YANINDA, SONRASINDA HAMİLE KALARAK BİR BAŞKA TRAJEDİYİ BİR ÖMÜR BOYU YAŞAR. TARİH BİNLERCESİNİ GÖRDÜ... KADINLAR DA....

16 saat çalışmak, savaş sırasında yaşanacaklardan, ilk akla gelen sadece birkaçı. Savaş sonrasında, yaşanan güç koşullar, gıdasızlık, aşırı çalışma gibi nedenlerle kadınlar da yüksek oranda kısırlık görülmesi, ayrıca düşük yapma, erken doğum ve sakat çocuk doğurma gibi sorunlarla karşılaştıkları II. Dünya Savaşı

istatistiklerinde bulunabilir.

Uluslararası planda kimi kadın hakları savunucularınca savaş sırasında erkeklerin orduya katılması sonucu boşalan yerleri kadınların doldurması ile "kadınların kamu alanına girmesi kolaylaştığı" gibi yaklaşımlar, yani savaşla birlikte kadınların kimi kazanımlar elde ettiği tezini ölüm, kan, yıkım gibi bir bedel karşılığında almayı etik açıdan sorunlu buluyoruz. Ayrıca hepimizin II. Dünya Savaşı ertesini yaşananlardan bildiği gibi kapitalist devletler, kadını tekrar evine ve çocuklarına göndermenin yollarını çok iyi biliyorlar. Bir kısım kadın kazanımlarını koruyabiliyorsa da çoğunluk yine toplumsal üretimin dışına kamu alanından özel alana gönderiliyorlar. Savaşın dönen erkeklere işlerini geri vermek ve savaşta kırılan nüfusu tekrar üretmek için....

Savaş aynı zamanda, militarist değerlerin hayatın bütün alanlarına dayatılması demektir. Şovenizm kışkırtılır. Saldırgan bir toplumsal psikoloji yaratılır. Böyle toplumsal altüst oluşlarda kadınlar, zaten kısıtlı olan söz haklarını, kendi geleceğine sahip çıkmak, kurtuluşları için mücadele etmek olanaklarını yitirirler.

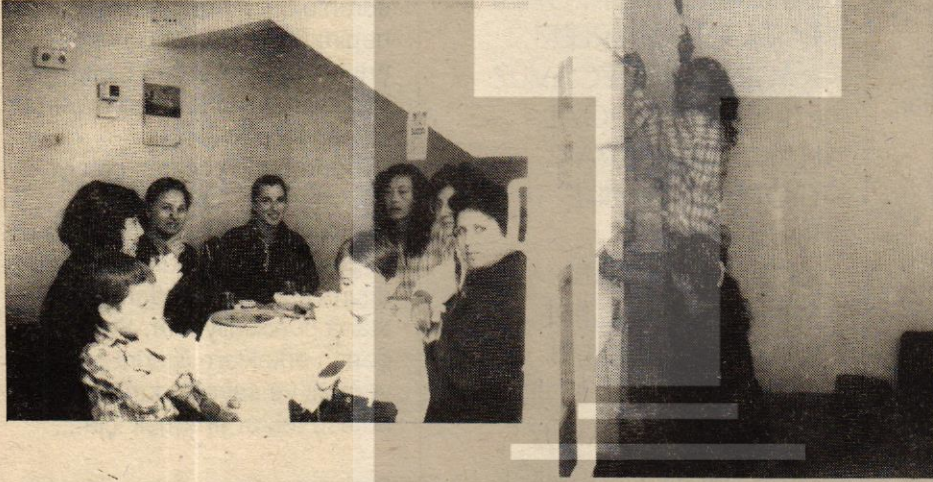
Savaş bedenimize, emeğimize, kimliğimize, doğrudan bir saldırıdır. Herhangi bir savaş durumunda tarafsız kalmamız söz konusu olamaz. Ama savaş soyut olarak değerlendirmek de olası değil. Emperyalist amaçlı haksız savaşların yanında anayurdu savunmak gibi, ulusal kurtuluş savaşları gibi, sınıf savaşları gibi haklı savaşlar da var.

Şen Öğür

Bakırköy'de Kadın Sığınağı

Bakırköy Belediyesi, aile içinde dayak yiyen, hakarete uğrayan kadınların sığınabileceği bir kadınevi açtı. Sığınağın açılışı oldukça anlamlı bir döneme denk geldi.

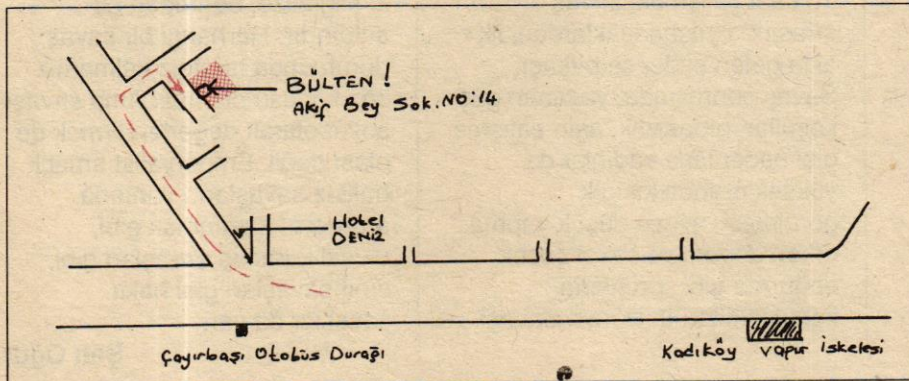
Tam da "geleneksel aileyi koruma" kampanyalarının yükseltildiği bir döneme! Bugünkü haliyle korunmak istenen ailede işte bunlar da var; yani kadının bedeninin, kimliğinin alabildiğine aşağılanması... Bu çember içinde gidecek yeri olmayan için bir ilk kapı olabilecek otuz yataklı sığınakta, "hiçbir ücret talep edilmeksizin ağırlama, tedavi ve mesleki kurs" vaad ediliyor. Telefonu veriyoruz: 580 13 16.

Artık bizim de bir yerimiz var.

Günler aylar süren bekleyişten, arayıştan sonra bizim de bir yerimiz oldu. Bu arada, günümüz koşullarında, harçlıklarından, maaşlarından, aylıklarından, ev masraflarından kısıtları paralarla Bülteni bile uçu uçuña çıkararak kadınların küçücük bir mekana sahip olmalarının bile ne kadar zor olduğunu gördük. Gönümüzden geçen, Taksim gibi merkezi bir yerde, hiç olmazsa iki odalı bir yerd, ama her zaman olduğu gibi evdeki hesap çarşıya uymadı, ne yapalım...

İlk gördüğümüzde fenalıklar geçirdiğimiz bir mekanı, sonunda boyasından badanasına, hamallığından, tamiratına kadar ellerimizle oturulacak bir hale getirdik. Bir afiş, bir kitap, bir gazete kupürü ile bile olsa birşeyler katacağınızdan eminiz. Çay bardakları birimizden, ocak ötekimizden geldi... Buyrun bir çay içelim...

Kadınlar Sendikal Eylemde

İstanbul Topkapı'da kurulu Cihaner Dericilik'te çalışan yaklaşık 100 kadın işçi, sendikalaşma istediklerinde kendilerini önce işyerinin kapısında, ardından da karakolda buldu. İşyerinde çalışan kadın-erkek toplam 300 işçi bir gün önce işten atılan arkadaşlarıyla birlikte direnince gözaltına alındılar. Ve 51'i kadın 150 işçi üç gün gözaltında tutuldu.

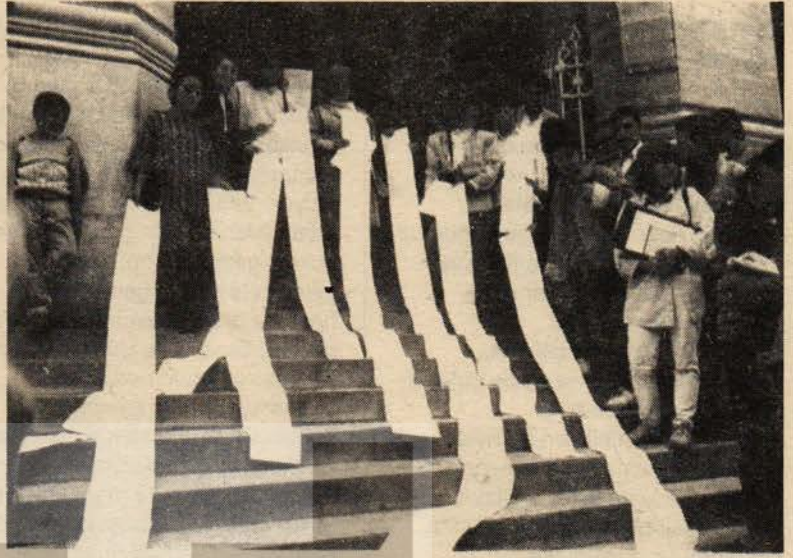
Bir yandan emeğinin hakkı için mücadelede iinde olmak bir yandan eş olmak, anne olmak... İşsiz kalmak neyse de, kadınlar üç gün evden uzak, gözaltında kalınca kimi evlerde kopan kıyamete ne demeli? Evet, kimi evlerde kıyamet kopsa da kopmasa da, artık o evlerde başka bir kadın yaşıyacaktı. İster evli, ister dul ister 13 yaşında genç kız olsun; hakları için bir kez mücadeleye başladı mı, ne olursa olsun geri döndürülemez olan kararlı, mücadeleci, öncü kadınlar...

159'a Hayır:

Artık hepimizin çok iyi bildiği gibi Medeni Kanun pek çok cinsiyetçi madde ile malul.

159'da bunlardan biri. Kadının çalışmasını kocasının iznine bağlayan, yani kadının ekonomik bağımsızlığını engelleyen madde.

Bu yasa maddesinin iptali için feminist ve sosyalist-feminist kadınlarca toplanan binlerce imza Anayasa Mahkemesi'ne, Meclis Başkanlığı'na ve ilgili Bakanlıklara gönderildi.

Kadınlar**karanlığın üzerine yürüdüler**

Laiklik ve Kadın hakları savunucusu Bahriye Üçok'un öldürülmesi değişik çevrelerden binlerce kadın tarafından protesto edildi. Yaşamını, kadını yeniden çağdışı karanlığa gömmek isteyen gerici güçlerle mücadeleye adanmış bilim kadını, siyasetçi, laik aydın Doç. Dr. Bahriye Üçok'un anısı önünde saygıyla eğiliyoruz. Aydınlanma, kadının özgürleşme ve kurtuluş mücadelesi gerici karanlığı alt edebilecek güçtedir.

DKD II.Genel Kurulu Toplanıyor:

Üç yıl önce kurulan Demokratik Kadın Derneği (DKD) 28 Ekim 1990'da II. Olağan Genel Kurulu'nu toplayacak. Genel Kurul çağrısında "Ezilmişliklerini farklı biçimlerde yaşasalar da her kesimden kadına" seslenen DKD, soruna duyarlı tüm kadınları kongresine davet ediyor. Kadın Bülteni olarak DKD II. Genel Kurulu'na başarılar diliyoruz.

Yer: Ortaköy Kültür Merkezi
Dereboyu Cad. Ortaköy/İSTANBUL
Saat: 12.00-18.00

İNSANCIL

Kültür - Sanat Dergisi

Yöneten: CENGİZ GÜNDOĞDU

Yönetim yeri: Molla Fenari Sokak Nadir Han No:40 Cağaloğlu-İST

Yıllık abone bedeli 30.000TL

Posta Çeki Hsb: İNSANCIL 666043

Sevgili Kadın Bülteni,
Okurları,

Bir kadın düşünün fedekar bir anne, iyi bir eş, hem söz hakkı olmayan bir memur, hem de ağır koşullarda çalışmaya zorunlu bırakılan bir kadın. Bizlerin isteği, bulunduğumuz ortamı size aktararak şartlarımızın iyileştirilmesi yolunda bir adım atmak ve kadın olarak sorunlarımıza sahip çıkmak. Bizler Devlet Hastanesi'nde çalışan anestezi teknisyenleriz.

Toplumumuzda bilinen şekliyle mesleğimiz, ameliyata alınacak hastaya narkoz vermek. Olay bu kadar basit olmadığı gibi çalışma şartlarımızın güçlüğünü bütünlendiğinde, çalışana yıpratması açısından gözardı edilemez boyutta ağır bir meslek. Bir kadının en doğal hakkı anne olmaktır. Bizler bu haktan yoksun bırakılıyor. Ameliyathanelerde havalandırma sistemi çalışmadığı için anestezi gazlarıyla yoğunlaşan atmosfere, yaz aylarında kan ve ter kokusu da eklendiğinde, gün boyu böyle bir ortamda çalışmak gerçekten mucizevi oluyor.

Bu ortamda hamile arkadaşlarımızın çoğunda düşükler, sakat doğumlar ve erken doğumlar görülüyor. Hamilelerin bu ortamdan uzaklaştırılmasına dair yasal hakka sahip değiliz. Gelişmiş ülkelerde, hamileliği teşhis edilen teknisyeni ortamdaki uzaklaştırıp, sağlıklı bebek doğurabilmesi için gerekli koşulları hazırlayıp sağlayan "yasalar" var. Bizler ise, kendi çabamızla bir düşük, bir erken doğum yapmış arkadaşımızı, ortamdaki uzak tutarak ancak üçüncü hamileliğinde sağlıklı bebek dünyaya getirmesini sağlayabildik. Ancak, yoğun çalışma ortamından dolayı çoğu zaman hamileleri idare edemiyoruz. Çünkü oniki ameliyat masasına, onyediyi teknisyen düştüğü zamanlarda, zaten herbirimiz iki kişilik işi üstlenmiş oluyoruz. Üstüne üstlük hafta arası onyediyi, hafta sonu yirmidört saatlik nöbetlerimiz karşılıklı 5.100 TL ücret alıyoruz. Bununla birlikte iş riskimize eklenecek çok şey var. Özellikle ortopedi ameliyatlarında yoğun olarak radyasyon alıyoruz. Ayrıca

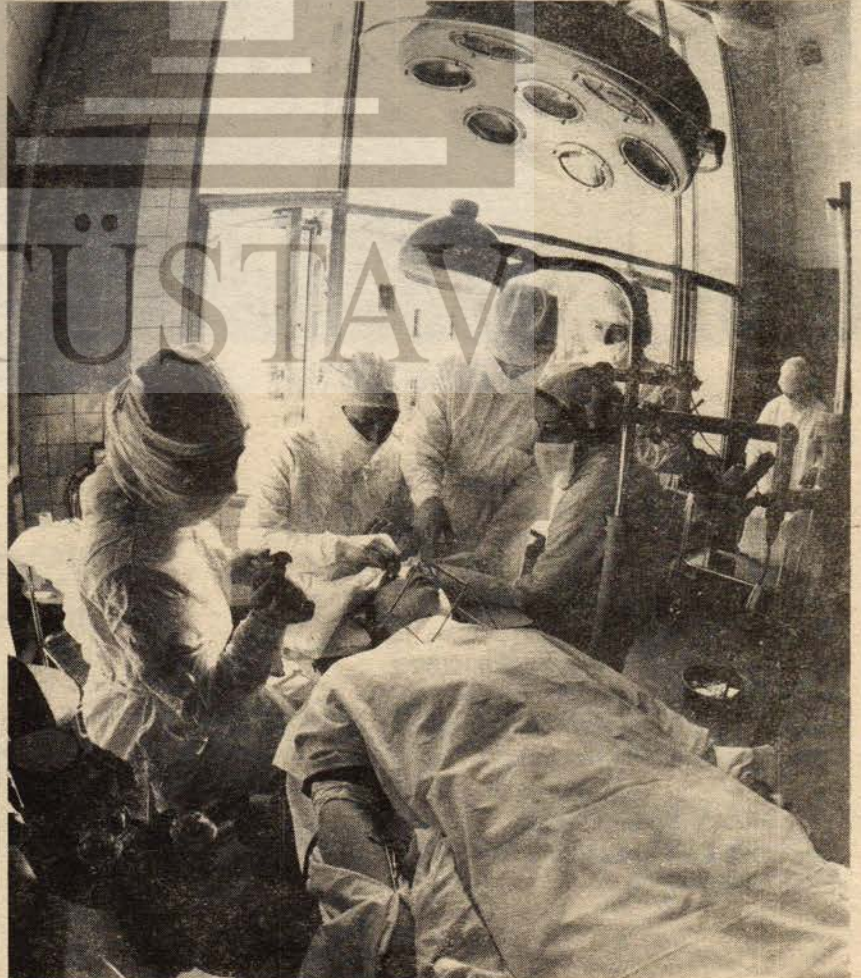
anestezi maddelerin risk ölçüsü de gözönünde bulundurulursa, karaciğer üzerinde etkili olan bu maddeler halsizlik, aşırı yorgunluk, unutkanlık gibi şikayetlerin yanısıra, zamanla karaciğerin iflasına neden oluyor. Varis, belfitigi gibi meslek hastalıkları sıklıkla görülüyor. Ve posası çıkmış, iş göremez teknisyeni kurum geri hizmette, hemşire olarak çalıştırma yoluna gidiyor. Emekliliğe kalan yıllarımızı servislere tampon edilerek tamamlıyoruz. Bu çalışma şartlarında kapasitemizi zorluyor ve yetkilerimiz dışında üstümüzün sorumluluklarını da taşıyarak tüm gün içeride hasta başında kalıyoruz. Kimi zaman yetki bize ait, kimi zaman kullandığımız yetkiye sahip değiliz.

Ortamımızı gezdirebilseydik sizlere "cesareti olan buyursun" ölçüsünde olduğunu görebilecektiniz. İş dönüşü yeni başlayan yaşama bezgin, yorgun, sevgisiz,

hoşgöründen yoksun giriyoruz. Gerçekten eşimize gösterecek gülüyüzü, hoşgörüyü, çocuğumuza gösterecek sevgiyi yaratamıyoruz. En üzücü olanı da, herhalde eğitimde dayacağı yeri olmadığı bilincine erişen arkadaşlarımızın çocuklarında dayacağı başvuruları. Neden mi? Kendine ayıracak, kendisi için yaşayacak zamanı bulamayan birinden, çocuk değil, insan yetiştirmesini bekleyemezsiniz de ondan.

Sağlıksız nesile katkımızı görebilen yetkililerimize sesleniyoruz. Toplum sağlığına yatırımınız, bizlerin şartlarını düzelttiğinizde gerçekleşecektir. Dergilerimize, sorunlarımıza hep birlikte sahip çıkalım diyor ve derginin öncülüğünü gerçekleştiren arkadaşlara teşekkür ediyoruz.

Saygılarımızla
Anestezi Teknisyenleri
İZMİR

KADIN BÜLTENİ ARTIK İZMİR'DE

Evde, işte, sokakta, yaşamın her alanında çifte baskı ve sömürü altında kalan kadınlar, artık çıkış yolunun birliktelikten yani örgütlülüğünden geçtiğini anlamak zorundalar. Ancak sorunu anlamak bir başlangıç olmasına karşın yeterli değildir. Çözüm yollarını açabilmek konusunda bilinçli birlikteliğin ivedi olarak yaratılması gerekmektedir. Çeşitli toplum kesimlerinden gelen kadınların farklı biçimde de olsa, salt kadın oldukları için bu sorunları yaşadıkları belirgindir. Sorunlara sahip, demokratik bir ortam yaratıp, insanca yaşayabilmek ve güzellikleri birlikte paylaşabilmek için yaşamın her alanında birlikte mücadele vermek gerekmektedir. Böyle uzun soluklu bir işe soyunmanın hiçte kolay olmadığını biliyoruz. Ancak zoru başarıp, insan olduğumuzu duymasayabilmenin güzelliğini yaşamak istiyoruz. Bu anlamda İstanbul'dan "Kadın Bülteni" ile bir çıkış yapan arkadaşları kutluyor, sesimizi sesinize katmak istiyoruz.

İzmir'den sevgi ve başarı dilekleriyle

TÜLİN İÇÖZÜ-FERHAN ERKESKİN

★ ★ ★

KADIN BÜLTENİ'NE

Son günlerde savaşın sıcak olarak eşliğindeyiz. Bu önce kişisel, sonra da toplumsal olarak hepimizi sarsmakta. Biliyor muydunuz? Bugün yeryüzünde üç, beş değil, bir milyon Hiroşima yaratacak patlayıcı güç var. Türkiye'ye gelince; o gönüllü ve güvenilir bir müttefik... Üstelik Ortadoğu için de ileri bir karakol durumunda.

Ben bir anneyim! Ve çocuğumun barış içinde güzel bir dünyada büyümesini isterim. Bizler Hiroşima'lar olmasın derken çocuklarımız kaygı duymamalı ve şu soruyu sormamalılar. "Anne bugün yine olur mu? Hiroşima'dan bu yana yeryüzündeki

savaş sayısı 105. Bu savaşlarda ölen insan sayısı 16 milyon. Savaşların ve ölen insanların hemen tümü az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerden. Buna göre: eşitlik olmadan barışta olamaz. Bugün yeryüzünün büyük bir bölümü açlık ve yoksulluktan kıvranırcan öteki bölümü, silahlanma yarışına para yetiştirmeye çalışırken asla barış sağlanamaz.

1 megatonluk bir patlama bir anda 3000 kilometrekare alanı bir milyon kişiyi yok eder. Radyasyon ise, çok daha geniş bir alana yayılır. Ve çocuklar sorar?

"Anne biz ne yaptık ki, bunları hak ettik."

Ben bir kadınıam. Eşimin, çocuğumun sırf çıkarlar uğruna yitip

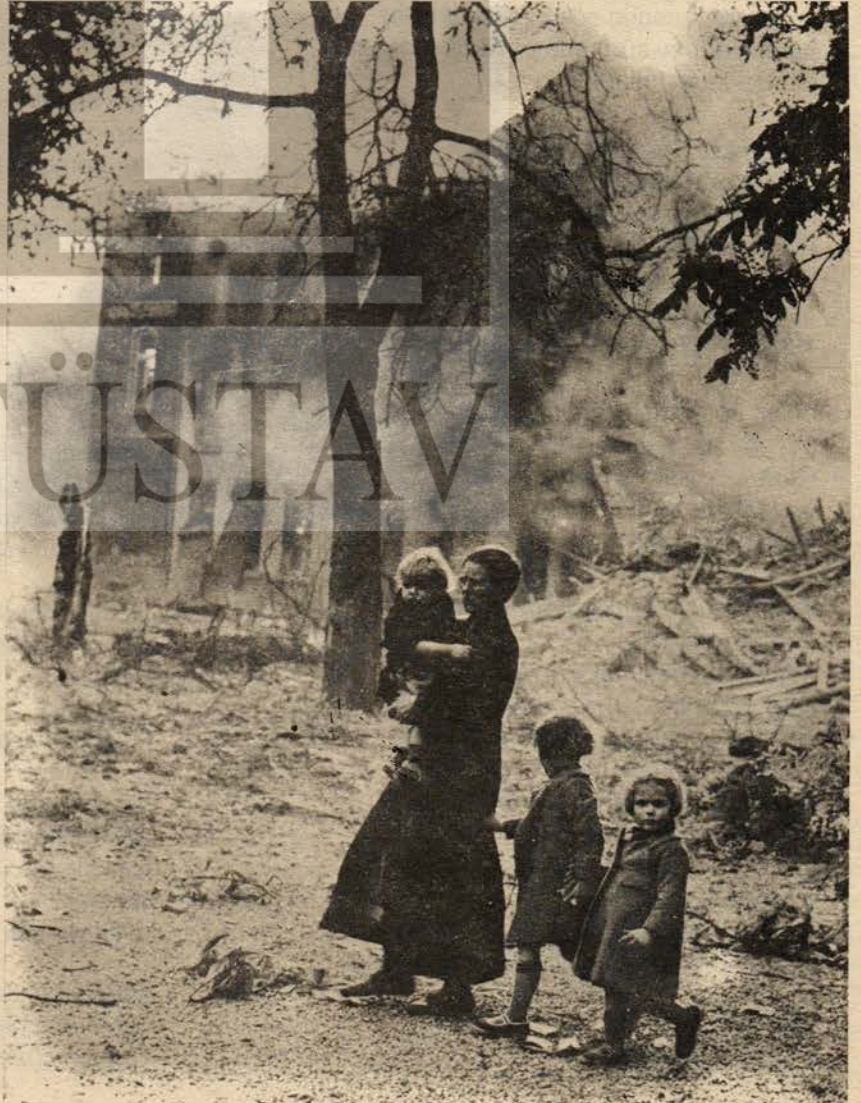
gitmesine göz yumamam.

Bu hızla sürdürülürse 2000 yılında dünyada silahlanmaya ayrılan para 1 trilyon doları bulacak. Oysa bir çocuğu difteri, boğmaca, tetanos, kızamık, verem ve sıtmadan bir yaşam boyu korumak için verilere göre yalnız 3 dolar harcamak yetiyor.

Bir gerçeği söylemenin çeşitli yolları vardır. Her yönüyle görelim ki hiç silinmesin gözlerimizden, yüreğimizden, beynimizden. Ben insanım, ve tüm bu gerçekleri bilerek, göz yumamam. Sesimi yükseltip savaşa hayır, barışa evet diyorum.

Çocuklar kaygı duymasın artık. "Anne bugün yine olur mu?" diye.

İŞİL

BARIŞ

yüreğimde amazonlar yanıyor
sarılmışım, dört yanım puslu gece
içimde yaslı gece
ağıdıma ses vermez
kilidi paslı gece

utanıyorum dağdan taştan
suda boğulan balık, soluksu kalan kuştan
yağmurla düşen asit tarlalarım
rüzgarla kara duman
gel, bana sorma beni
hallerim yaman

dünya is, dünya kurum
dünya kül
güneş prangalarda
sevdalar ateş hattında sürgün
hayat kan revan

karartılar yeşilin ışıltısını
yıldızları vurmada çok başlıklı füzeler
haramiler pey sürmede pazarlık masasına
petrole karşı insan

unutmadık yaşadıklarımızı
Vietnam'da kaniyor hala yaram
Nagazaki koskoca bir utanç mezarı
Filistin'de vurulan kızkardeşimdir benim
karagözlüm, küçücüğüm Halepçe'de yakılan
asitli gözyaşları kirpiğimdedir
ay parlak gecelerde yüreğime damlayan

onlar, korunmalı saraylarından
buyururlar ve ölürüz dünyanın her yerinde
kabarır cüzdanları biraz daha
biraz daha
canımız pahasına

ve onlar bol yüzlüklü parmakları
malları mülkleriyle
adaletin temeli, hakkın varisidirler
katmerli göbekleri, yağlı enseleriyle
süslü köpekleriyle, körpe metresleriyle
yaldızlı bir yalandırlar
hayatı ve dünyayı kendilerinin
mirası sayandırlar

çünkü onlar hayata el
insana düşmandırlar
kurdu kuşu, bozbulanık sularını dağların
ve umudu
ve yarını
yağmalayandırlar

yeter artık
susmak zamanı değil
eskittim ağıtları, duyuyor musun
haykırıyorum işte, insanım ben
ne de güzel insanım
acılardan direnç süzen
sabırlardan isyanlar yoğuranım
toprak kadar sabırlı
toprak gibi gebeyim
rahimimde çocuklar büyütüyorum katledilmeyecek
açlıktan ölmeyecek
kalleşlik bilmeyecek onurlu çocuklar
ve barışa adıyorum
kristal insanlığa

salıyorum sesimi ninnilerle
şiiirlerle, türkülerle
üstlerine
üstlerine

sesim cılız, sesim tek.
çılgılığım bir başına
eğnime dar geliyor kader diye biçtikleri
kırk yamalı paçavra
nerdesin
acılarım sığmaz oldu yalnızlığıma

ben doğurdum insanı acılarla sancılarla
benim ölen her kurşunda
her bombada
yeter
durmak zamanı değil

gülüm
oy gülüm
oy benim ay nakışlı toy gülüm
ateş dolu mağmalarda sınıyanıyor direncim
nicedir
döner durur başucumda
kara yüzlü zor ölüm
sensiz dünya, zalım dünya
neredesin vay gülüm

yeşeren toprak için
kızaran şafak için
dünya için
insan için
insanca yaşamak için

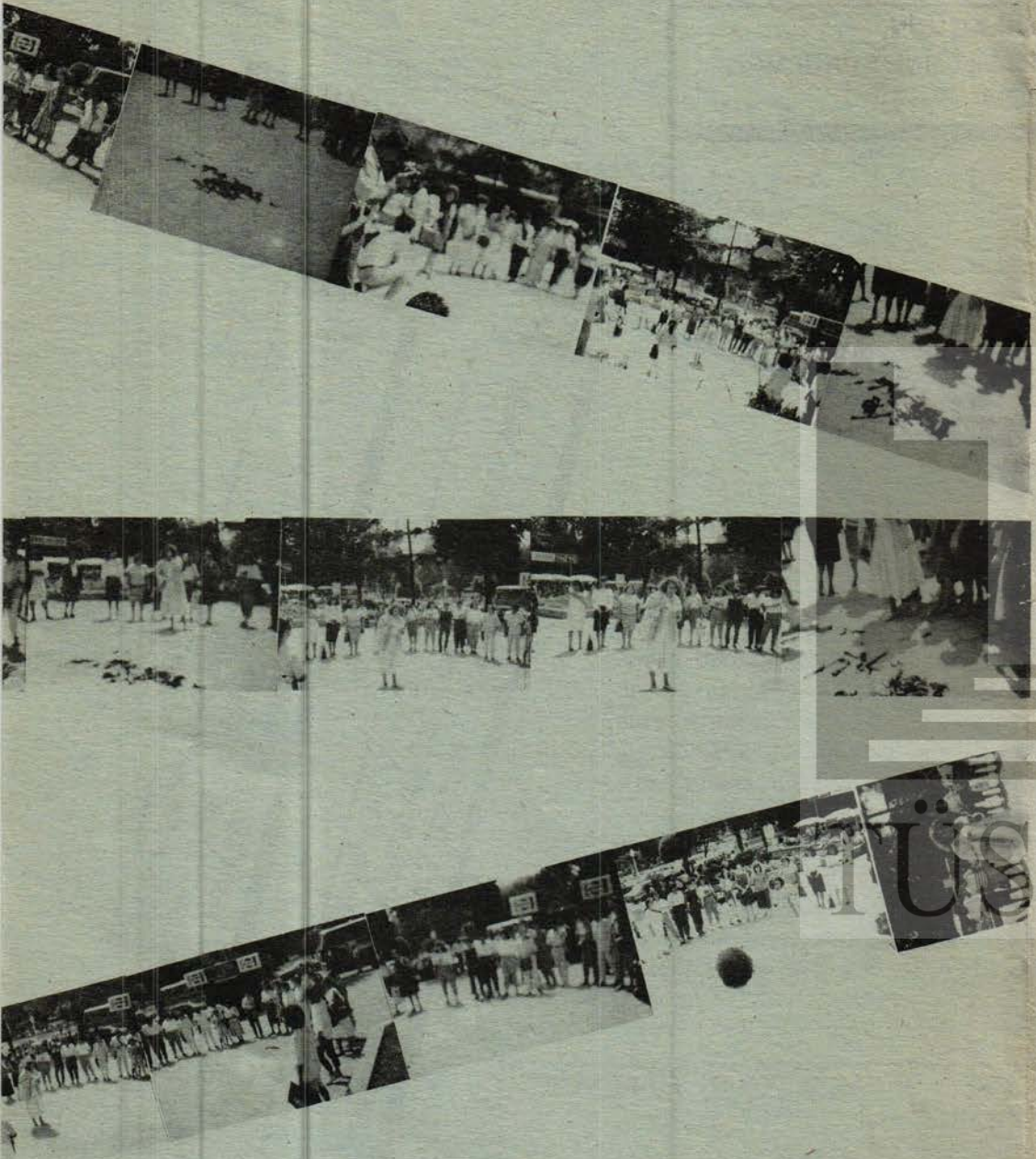
barış, barış
gel benim sarı gülüm
ırmakla gel
rüzgarla gel
sevgiyle gel

sabahı beklemeden
gel benim güvercinim
öpeyim gözlerinden

AYTEN MUTLU

KADINLAR "SAVAŞA HAYIR" DİYOR!

DEMOKRATİK KADIN DERNEĞİ'nden kadınlar,
EMEK KADIN GRUBU,
İNSANCA YAŞAMDA KADIN DERNEĞİ'nden kadınlar,
KADIN BÜLTENİ'nden kadınlar

BİZ KADINLAR BİNLERCE ACI DENEYLE ÖĞRENDİK Kİ;

SAVAŞ KADINLAR İÇİN,
CEPHE GERİSİNİN HİZMETÇİLİĞİNE SÜRÜLMEK
DEMEK!

SAVAŞ KADINLAR İÇİN,
HAYATIN HER ALANINDA KADINLARA
AŞAĞILAMA VE SÖMÜRÜNÜN ARTMASI
YÖNELİK BASKI,
DEMEK!

SAVAŞ KADINLAR İÇİN,
SİYASAL, EKONOMİK VE TOPLUMSAL YAŞAMA, ÖZELLİKLE DE
KARAR ALMA SÜREÇLERİNE
KATILIMININ DAHA DA GECİKTİRİLMESİ DEMEK!

SAVAŞ KADINLAR İÇİN,
KENDİLERİNİN VE BEDENLERİNDE BÜYÜTTÜKLERİ CANLARIN
YOKLUŞUNU, SAKATLANIŞINI YAŞAMAK DEMEK; HELE HELE KÜRT
KADINLARI İÇİN, BİR SOYKIRIM YAŞAMAK DEMEK!

SAVAŞ,
DİŞLE-TIRNAKLA MÜCADELESİ VERİLEN EN TEMEL
DEMOKRATİK KAZANIMLARIN YOKEDİLMESİ DEMEKTİR!

Haftalardır ülkemizde bir savaş hali yaşanıyor, savaş rüzgarları estiriliyor. Türkiye ve dünya halklarının hiçbir çıkarının olmadığı bir savaşa sürükleniyoruz. Emperyalist ülkeler bir yandan insan hakları ve barış nutukları atarken, diğer yandan kendilerine büyük kârlar sağlayan silah satışlarını artırmak, yeni pazarlar yaratmak için bölgesel savaşları kışkırtıyorlar. Eşiğine geldiğimiz bu savaş emperyalist güçlerin çıkar savaşıdır. Artık savaşlar cephe-cephe gerisi dinlemeden bütün bir ülkeyi bir anda yokedecek biyolojik-kimyasal-nükleer silahlarla yapılıyor. Daha dün Halepçe'de çoluk-çocuk, kadın-erkek binlerce Kürt "bomba-i kimya" ile yok edildi. Bugünkü olası savaşın aynı tehlikeyi barındırmadığını kim söyleyebilir? Bu savaş binlercemizi yokederken, sadece ölüm tacirlerinin yüzü gülecektir.

BİZ, GÖRÜŞLERİ, İNANÇLARI, İŞLERİ, YAŞLARI FARKLI OLAN TÜRK-KÜRT,
EVLİ-BEKAR,
ÇOCUKLU-ÇOCUKSUZ KADINLAR OLARAK;
BİR HAKSIZ SAVAŞA SÜRÜKLENMEK İSTEMİYORUZ!
KENDİMİZ VE DÜNYA HALKLARI İÇİN ÖZGÜR VE GÜVENLİ BİR GELECEK
İSTİYORUZ!
SAVAŞIN YARALARINI SARMAK DEĞİL, SAVAŞI ÖNLEMELİ İSTİYORUZ!

BEDENLERİNİN BİR MAL GİBİ,
TECAVÜZ-KÖTÜ NUA MELE-AŞAĞILANMA DEMEK!
SAVAŞ KADINLARI İÇİN,
SALDIRIYA UĞRAMASI;
HER TÜRLÜ GERİÇİ, ERKEK EGEMENİ, MILITARİST DEĞERİN YÜCELTELİLMESİ;
SAVAŞ KADINLARI İÇİN,
MILITARİST DEĞERİN YÜCELTELİLMESİ;
SAVAŞ KADINLARI İÇİN,
MILITARİST DEĞERİN YÜCELTELİLMESİ;
SAVAŞ KADINLARI İÇİN,
MILITARİST DEĞERİN YÜCELTELİLMESİ;